

BIBLIOTEKA UNIW. W POZNANIU

229362

229361

INKUNABULY

Lymml.

Pharetra fidei ca-

tholice siue pstonea disputatio inter
Christianos & Iudeos in qua ppul
ra tangunt media & rationes quib
us quicuis christifidelis tā ex pph
tis suis ppris q̄ ex nostris eorū er
roribus faciliter poterit obuiare.

Estimauit sortulanū
Et hoc sane credidit
Seminauit enim granū
Quod in mente decidit
Lingua mouit sed nō manu
Lingua Iesum indidit.

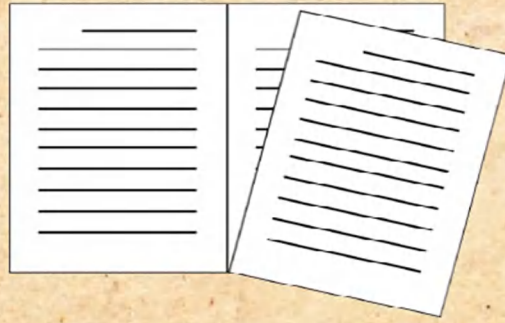
Non agnouit figurā
Latente imagine
Mensis agrum spitali
Exolentem semine
Sed tu eam speciali
Designasti nomine.

Hec a Iesu Iesum querit
Sublectum conuenitur
Iesum intus mente gerit
Iesus praesens quaeritur
Mentem uolūt mente ferit
Iesus nec percipitur.

Iesu bone Iesu pie
Quid te monstras latitay
Quid occultas te Mariae
Cuius mentem habitay
Intus uero plena die
Nescit ubi ueritay.

O quam mire Iesu uadis
A quibus diligeris
Quando ludis nō illudis
Nec fallis nec falleris
Sed includis quod excludis
Notos non agnosceris.

Gloria et honor Deo
Spes, uita, lux amine
Per quam sperat se proseribi
Libro mortis pessime
Praestant sibi nos conseribi
Peccatrici amine.

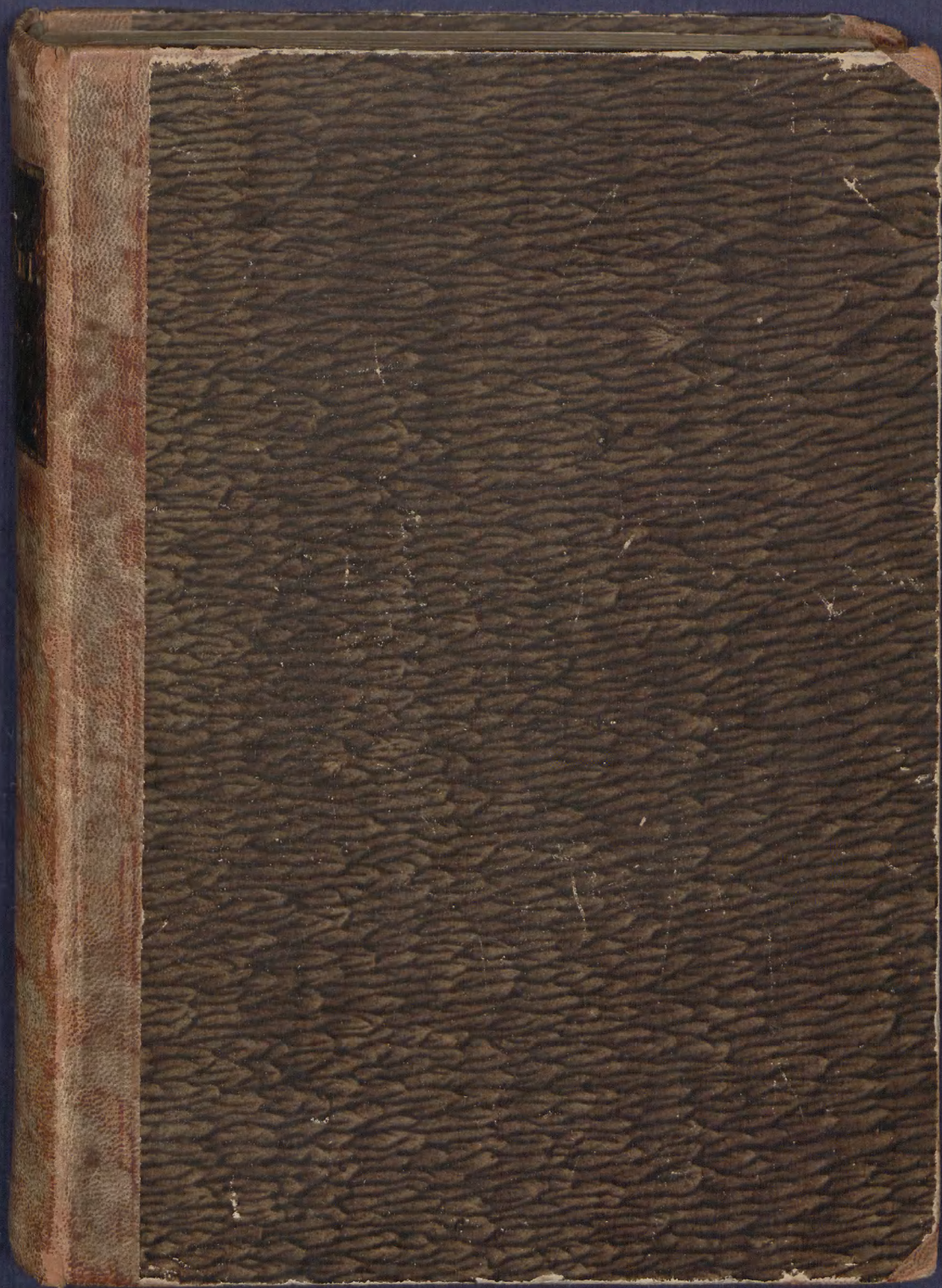
W woluminie kolejno współprawne sygnatury:

SD 41763 I

Inc. 375

SD 41764 I

Inc. 375a

De S. Gregorio Hymnus
Metzum Trochaicum

Pange lingua confessoris
In chylti precomium:
Melodiam formet oris
Fervens ardor mentium:
Intus corda lingua foris
Personent Gregorium:

Tanquam Aaron electus
Christi praeest ouibus
Pastor vigil zelo rectus
Sed suavius moribus:
Velut Moyses dilectus
Deo et hominibus.

Modulantis armoniae
Renouans dulcedinem
Et reformans Ierarchiae
Sub celestis ordinem
In se David et Josia
Pertulit imaginem.

Simul morbis lacessitus
Et bellorum turbine
Perstat fortis alte situs
In uirtutis culmine:

Job et

Job et Josue munitus
Bina fortitudine.

Tibi summa sit maiestas
Gratiarum actio
Honor uirtus et potestas
Laus et benedictio:
Qui coelestis regni prestat
Gloriam Gregorio.

Tantum.

Scriptū Anno 1563. In uigilia sancti
Gregorij.

De sancta Magdalena apostola:

Pange lingua Magdalene
Lachrymas et gaudium
Sonent voces laude plene
De concentu cordium
Et concordent psilomene
Turturis suspirium.

Iesum quereus conuiuani
Turbas non erubuit
Pedes unxit lachrymarū
Fluuiis quos abluuit
Crine terpsit et culparū
Lauacrum promeruit.

Suum lauit mundatorem
Riuo fons immauit
Quum fundit fons liquore
Et in ipsum defluit
Coelum terre dedit rore
Coelum terre compluit.

In prædulci unctione
Nardum ferens pyssium
In ungenti fusione
Tipum gessit mysticum
Ut sanctetur unctione
Unxit egra medicum.

Pie Christus dunc respexit
Speciali gratia
Quia multū dunc dilexit
Dimittuntur omnia
Christi quando resurrexit
Facta est prænuntia.

Gloria et Sonor Deo
Qui paschalis hostia
Agnus morte pugna leo
Victor die tertia
Resurrexit cum tropæo
Mortis ferens spolia.

Pharetra fidei ca-

tholice siue ydonea disputatio inter
Christianos & Iudeos in qua ppul
era tangunt media & rationes qui
bus quicuis christifidelis tā ex pphe
tis suis pprijs q̃ ex nostris eorū er
roribus faciliter poterit obuiare.

Estimauit Sortulanū
Et hoc sane credidit
Seminauit enim granū
Quod in mente decidit
Lingua mouit sed nō manū
Lingua Jesum indicit.

Non agnouit figurali
Latente imagine
Mentis agrum spitali
Exsolentem semine
Sed tu eam speciali
Designasti nomine.

Hæc a Jesu Jesum querit
Sublatum conuenitur
Jesum intus mente gerit
Jesum præsens quaeritur
Mentem colit mente ferit
Jesum nec percipitur.

Iesu bone Jesu pie
Quid te monstras latitay
Quid occultas te Marice
Cuius mentem subitay
Intus vero plena die
Nescit ubi veritay.

O quam mire Jesu uadis
A quibus diligeris
Quando ludis nō illudis
Nec fallis nec falleris
Sed includis quod excludis
Notos non agnosceris.

Gloria et honor Deo
Spes, uita, lux animæ
Per quam sperat se proferibi
Libro mortis pessimæ
Præstant sibi nos conseribi
Peccatricis animæ.

De Sancta Margaretha

Cottonus nouus Ierusalem clare refulget sidere Margare:
Triumphas sexus fragilis in passione stabilis softe vin:
Vox proclamat libera Iesu te super omnia amo flo:
Cuius iam illa candida stella sequi uestigia agniq:
Cuius nos, Sro precibus a morte tollas quesumus reisq:
Gloria tibi Domine virginis primogenite cu pre

Tam uirginem cuius hec festa sunt hodie
rens impium coelestem inuocat Dominum
rem uirginem Iesum Mariae filium
sine macula sponsa sancta est dignissima
indulgentiam confer benigne gratiam
sancto spiritu in sempiterna secula

Mmc. 345

1424313

(2)

A **D** iudeorū confutationes

omīs xpīfidelis tollat pharetrā hanc ⁊ arcū ad vulnerādas vnipeculas. Accipiat enim quisq; xpianus gla diū spūsancti in testimoniū Accipiat sicut xpianus xprios pphetas eorū: cū qbus pōt vincere goliad. id est plm iudaicū. Nā nō possumus ipso viles ⁊ reprobos iudeos melius denincere nisi xpīs armis eorū. Debet ergo quisq; xpianus volēs pugnare pro fide contra iudeos notare tres cautelas. Primo debet addiscere eoz erro res reprobare. Secūdo q vident esse cōtra christianos nō debz tangere. nisi indens aliqd cōtra eū obijceret. ⁊ postq hoc fecerit: tūc quisq; soluat ingtum potest. ⁊ iste tractatus soluere docet. Tertia cautela est. vt qī plures iudei sunt cōgregati: tunc xpianus ipsis silentiū imponere debz. excepto vno respondētes ⁊ interim nullū aliū aduerture debet nisi illo superato Accedat alter iterū alijs tacentibus. Nā pluribz iudeis loquētibz facili ter eorū fallacijs cōfusiōē xpiano inducerēt. Cū ergo diuersa est opinio inter iudeos ⁊ christianos. Iudeis enī videt christiā nos errare. christiani vō opposito modo videt iudeos errare qd etiā veritati consonat. Ipī enī iudei verissime errāt ⁊ illud qd sciūt scire nolūt. ergo in hoc opere posite sunt due psonae p veritate diuicantes tanq pugiles. Vna psona est loco iudei q grosso modo in argumētis pcedit. ⁊ false negat veritatē contra christianos. Alia persona est loco christiani. qui modo subtiliori procedit per dicta prophetica ⁊ sanctorū patrū.

Indens dicit. Vos christiani credentes temere dicitis deū esse trinū. Ego aut vnū scio. trinū vero nescio Vnus est enī q est creator omniū visibiliū ⁊ inuisibiliū rerū. potens sup omīa. regnans sup omēs deos. vos aut plures esse dicitis. Dicitis enī patrē deū. filiū deū. ⁊ spūritūsanctū deū. Et dicitis contra symbolū vestrū vbi dicitis. Credo in vnū deū. et sic ymmo est q vnus est deus ⁊ non plures dī. Plures enī deos esse frinolū est dicere. scilicet scelus est cogitare.

Ad hec xpianus respōdet. Vere quis temerariū sit ⁊ maxie hereticū est inter nō doctos de illo disputare. Tamē ne oīno vī deat ignarus tue cecitati respondebo. put melius potero. Nā fides instituta est ppter saluare ⁊ propter salutē hūani generis Et etiā hoc maxie qd nob videt impossibile. omē illd deo ē possibile. nā apud deū nō erat impossibile omē vbi. Nos aut xpiani illi sumus quos deus pēlegit ante mūdi cōstitutionē. ⁊ inde

est q̄ nos credimus deum trinū ⁊ vnū. Tres sunt p̄sone sed tantū vnus est deus. Istud aut̄ vobis malignis videt̄ impossibile: q̄ fides nō saluat vos. sed infidelitas damnat vos. Mostrum enī dictū scimus per multa exempla naturalia. nā sepe tres substantie siue res plures mutantur in vnā rem: quia ex aqua farina ⁊ sale fit vnus panis. sic possibile est patrē filiū ⁊ spiritū sanctū esse vnū deum in essentia ⁊ trinū in personis. ita tamen q̄ vnus est verus deus ⁊ non tres dī. Qualiter tamen istud tenēdum sit ⁊ quomodo de illo dicendū sit sola fides catholica sufficit. sine qua impossibile est placere deo.

¶ Iudens respondet. Si tres sunt p̄sone ⁊ tres sunt plures in nūero. ergo plures sunt dī. ¶ Ad hec respondet christianus. Māueris nūeratus est vnū in collectione vnitatis. sicut vnus populus dicit̄ vnū in collectione. Sic pater ⁊ filius ⁊ spūs sanctus est vnus deus in simplicissima essentia existēs. Attamē respectiue pater dicitur p̄pter filiū ⁊ filius p̄pter patrē. Spiritus sanctus aut̄ procedens ab vtroq; operando virtutes septiformes diuidens singulis prout vult virtute patris ⁊ filij.

¶ Iudens dicit. Que plura vident̄ vtrq; plura dicunt̄. vt si videremus plures ibi stantes de hoc nō est dubiū quin ibi sunt plures. Ad hec christianus respondet. Tu tyranne quō andes dominū deū cōparare ad res exteriores. dictū tuū nullius veritatis est. Mā quedā vident̄ plura ⁊ sunt plura. q̄dā aut̄ vident̄ ⁊ nō sunt. Que vident̄ sunt illa que patent oculis: sicut videmus solē lunā ⁊ stellas. quantitātē aut̄ eorū non possum⁹ diffinire: q̄ dicūt astronomi q̄ quelibet stella fixa sit maior tota terra. Itē quedā vident̄ ⁊ non sunt. sicut pisum q̄ voluit in manu hominis. apparet esse duo pisa. cū tamen in rei veritate sit tantū vnū. Tu maledicte quō andes cōparare celestia terrenis. ergo tu adhibe confidentiā ⁊ remoue diffidentiā.

¶ Iudens dicit. Tu inutiliter fabularis. admissio isto tūc querō a te: quō illi tres p̄sone sint vni⁹ volūtatis. ¶ Ad hec xpianus. Modice sapiētie q̄ false discurreis. nunq̄d tu cū fratr. b̄tuis ⁊ tuis cū indeis es diuersarū essentiarū ⁊ diuersarū psonarū. Attē es cū oībus his vni⁹ volūtatis. Quō tūc plūmis arguere de trinitate vbi ē vnica essentia. ⁊ cū hoc simplicissima sicut hic te docet paganorū philosophus Aristoteles pnceps phorum.

¶ Iudens dicit. Hoc simplicit̄ falsum est: q̄ iste tres p̄sone nō sunt vnū in volūtate. Quod sic p̄bor: quia vos legitis in euāgelio Qui peccat in patrē remittet̄ ei. qui peccat in filiū remittet̄ ei. q̄ aut̄ peccat in spiritū sanctū: nec hic nec in futuro remittet̄ ei. Si ergo pater dimittit ⁊ fili⁹ dimittit. ⁊ spūs sanctus nō dimittit

tunc immo videt q̄ ille tres persone nō sint vnius volūtatīs.
¶ Ad hec xpianus. Cōsidera ⁊ distingue pctm̄. ⁊ habes falsum
tūū argumentū solutū. Nā aliud est peccare in patrē. aliud in
filiū. aliud in spiritūs sanctū. Hoc est tantū dicere. q̄ qui peccat
in patrē peccat contra potentiā diuinā. ⁊ peccare est humanū.
Qui autē peccat contra filiū ignoranter vel stulte peccat: quia
filius est sapientia dei. quis ergo potest equiparari sapientie dei.
Sed in spiritūs sanctū peccare. est contra bonitatez dei peccare.
quia sua immensa bonitas sustinuit ⁊ sustinet aduersitates he
reticorū. ⁊ multa mala prauorū hominū.

Iudeus dicit. Vos dicitis contra rem publicā. q̄ dicitis
q̄ vestra dñā Maria cōcepit vgo. modo sic est in natura
q̄ impossibile est aliquā virginē cōcipe. nā nos bñ vider
mus q̄ arbores nō pducūt fructū nisi ex aq̄ habent hūiditatē.
ergo vgo nō pōt cōcipere sine virili semīe. ¶ Ad hec xpianus.
tu pfide ⁊ cece dic mihi quō arida virga Aaron contra naturā
florebat ⁊ produxit fructū. quod impossibilis erat q̄ virginē
cōcipere. ¶ Iudeus dicit. Nec fuit voluntas dei q̄ etiā q̄plur
rima signa iudeis ostendit: quia eos valde dilexit. Ad hec xpia
nus. tu pfide si hoc cōcedis q̄ natura se mutauit in arido. nōne
possibilis erat in viridi. Nunq̄d sentis q̄ creator nature oēm
naturā transcendit. ¶ Iudeus dicit. Dicas q̄d velis. quō hoc
credis quod est impossibile ⁊ incredibile. Ad hec xpianus. tu
maligne. quare tunc legis pphetas qui deo sufficiētes sunt. Et
si tuis pphetis nō vis credere. credas saltē Balaam pphete gē
tili qui dicit Orietur stella ex iacob rē. Vide quid dicit Esaias
Ecce virgo cōcipiet ⁊ pariet filiū ⁊ vocabit̄ nomē ei⁹ emanuel.
Attende pphetiā. pensa verba ⁊ nō mysteriū. Propheta enī dī
cit (ecce) ppter duo. Primo ppter rarū. Scdo ppter mirabile.
Rarū. q̄ nunq̄ amplius eueniet: nec antefactū est: nec prius si
mile visum est: nec posterius simile videbitur. Mirabile: quia
nunq̄ fuit auditū ante vel post. Etia ppheta dixit (Virgo con
cipiet) ad differentiā corrupte. cuius cōceptus non est rarus.
Etia ppheta signū fidei apposuit. cū dixit (⁊ pariet filiū) illū
sq̄ natus est nobis. Et ppheta illū filiū p̄dixit esse diuinū cuz
addidit Et vocabit̄ nomē ei⁹ emanuel qd̄ interpretat̄ nobiscū de⁹
¶ Iudeus dicit. Glosa nra dicit. Ecce virgo. i. inuenis dñā. cō
cipiet. ⁊ illud est bene possibile. Ad hec christianus. Ach tu vi
lis tyranne aduerte Hieremiam dicentem. Hic est deus noster
⁊ nō estimabitur aliū absq̄ illo qui inuenit omnē viā scientie:
et dedit iacob puero suo ⁊ israel dilecto suo. Post hec visus est

sup̄ terrā ⁊ cū hominib⁹ cōuersatus. Itē lege Danielē qui dicit
Cū venerit sanctus sc̄dōꝝ cessabit vñctio vestra. ¶ Iudens Sa
lomon dicit. Qd̄ semel factū est adhuc semel pōt fieri. Si ergo
illud semel accidit: q̄ vgo ꝑcepit ⁊ ꝑepit adhuc semel accidere
potest. Ad hec xp̄ianus. dictū Salomonis nihil est ad ꝑpositū
Nam salomon voluit dicere q̄ illud quod generali cursu ⁊ cō
muni semel actū est amplius fieri pōt. Duo em̄ ibi sunt cōtraria
in hoc argumento. Vñū est q̄ illa virgo est singularis cui nūn
q̄ aliqua fuerat equalis in sanctitate. in castitate. in humilita
te. ⁊ in omni virtute. ⁊ ergo deus eā p̄elegit vt esset ei mater
intacta. mater imniaculata. mater dilectissima ⁊ mater humili
ma. que per rubū ignitū est ꝑfigurata. q̄ tamē incōbustus per
mansit. Ipsa em̄ est porta illa quā vidit Ezechiel clausam. et vi
dit angelū intrantē ⁊ exeuntē. portā tamē semp vidit clausam.
⁊ vir nō ingrediebatur per illā. Est etiā hec gloriosa dñia per vel
lus Sedeonis ꝑfigurata Ipsa etiam est fons signatus. de quo
omnes peccatores bibentes recreant. Ipsa etiam est ortus con
clusus qui soli deo competebat. Ecce tu tyranne hec om̄ia sunt
Marie testimonia veritatis. Aliud etiam repugnat argumen
to tuo. tu em̄ arguis de potentia naturali. nūquid vales credes
re q̄ ille qui naturā condidit: eam transcendere potuit dū sibi
placuit. Etiam bene vides naturā similia agentē. Nā radij so
lares penetrant vitrū non tamen vitrū leditur.

Ideus dicit. Jā multa tractanīm⁹ adinuicē de diuersis
adhuc est vnū impossibile apud nos qd̄ etiā ab hominib⁹
le est dicere sc̄z q̄ deus incarnatus est aut hō factus quod
idē sonat. Sed q̄ hoc nō potest esse. ꝑbatur. nā magna est distā
tia inter deū ⁊ hominē: quia deus est creator ⁊ homo est creatura
deus est eternus. homo autē tēporalis. deus est mūdus. hō autē
immundus. deus expers om̄is peccati. homo vero naturaliter
peccator est. Cū ergo hee actiones differant inter se. consequēs
est q̄ omnes illi peccant qui dicunt esse deū incarnatū.

¶ Ad hec xp̄ianus respōdet. Quidā philozophus dicit Opor
tet transferentes habere aliquā similitudinē. Scis quia in pri
mo libro Moysi dicitur. Creauit deus hominē ad ꝑmaginem ⁊
similitudinē suam.

¶ Iudens dicit. Verū est. Quid ergo christianus respondet er
go homo est dignissima creaturaz. Attamē verū est q̄ magna
est distantia inter deum ⁊ hominem conceptum a virili semine
Sed hūanitas domini nostri iesu christi nō est ex virili semine
sed de spiritu sancto cōceptus est. ⁊ hoc soli deo competebat. Et

nisi christi facies sine humanitas eius fuisset in terris nequaquam salui facti fuisset. Unde prophetas. Ostende nobis domine faciem tuam et salui erimus. Ergo deus homo factus est ut per eum saluus fieret omnis homo.

¶ Iudeus dicit. Nonne Jacob propheta et patriarcha vidit dominum facie ad faciem. Ad hec christianus. Sed neque pessime non est verum quod dicis. nunquam enim homo vidit deum in sua diuinitate. quia ipsa deitas multo clarior est sole. et videmus quod nullus purus homo potest inspicere solē propter suam nimiam claritatem. Attende ergo tyrane quod dicis: quia sol est creatura dei. et non potest ab aliquo inspicere. quod ergo dicis creatorē posse videri in sua diuinitate.

¶ Iudeus dicit. Dicis quod dicas. Jacob ymmo vidit deum facie ad faciem. Ad hec christianus. tu tyranne Jacob vidit angelum putans ipse esse dominum pro nimio splendore.

¶ Iudeus dicit. Nonne Moyses vidit deum dummodo tradidit sibi legem in monte synai. Ad hec christianus. Sed tu pater incognito. quare audes hoc dicere quod est contra summam veritatem? Nonne tu legis quod dominus respexit moysen et moyses abscondit se. ita quod non potuit inspicere in faciem eius. Ut ergo homo saluus fieret assumpsit humanam naturam de purissimo sanguine virginis marie. ¶ Iudeus respondet. Vultis ergo dicere quod iesus vester sit deus deorum. Ad hec christianus. ymmo hoc dicere non erubescimus: nam dominus deus summe humiliatus est propter hominem: quia Paulus doctor egregius de eo loquens dicit. Et inaniuit se ipsam formam serui accipiens factus est homo.

¶ Iudeus dicit. Et iesum multi homines viderunt. Et viderunt deum. Ad hec christianus. Sed falsidice quomodo audes sub tua pelle lupina huiusmodi dicere. Nam verum dicis in hoc. deum enim multi viderunt sub humana specie.

¶ Iudeus respondet. Iesus non est deus ergo et cetera. Probat: quia iesus dicit quasi a terra assumptus. sed huiusmodi non est deus.

¶ Ad hec christianus. tu perfide. Nonne legisti. Deus autem rex noster ante secula operatus est salutem in medio terre. Erat enim in medio terre dupliciter. scilicet in utero virginis Marie et in loco caluarie. In utero virginis in quo conceptus fuit de spiritu sancto. In loco caluarie in quo pependit in cruce pro salute humani generis: ut omnes homines saluos faceret.

¶ Iudeus respondet. Tunc vester iesus fuit deus et homo. Si deus. quomodo ultra humanum posse sustinere potuit contra gratia humana.

¶ Ad hec christianus: quia iesus christus diuinitus ortus est

et natus est de uirgine maria. et sua humanitas deitate mixta nunquam peccauit. Attamen omnino humane vixit. nam interdum ut homo commedit. comedere autem ad hominem pertinet.

¶ Iudeus respondet. Ego plegi multos libros sed nunquam legi de deo quod possit incarnari. **¶** Ad hec christianus. Tu tyranne quid deberes scire de diuinitate. nam humanitatem eius nunquam cognouisti. sed eius humanitatem diffiniunt prophete. Nam dicit Ezechias. In altitudine celi vidi sedere unum virum quem adorabat multitudo angelorum. Dic mihi ubi est unquam visus vir qui meruit sedere in excelso throno. ut eius sanctitatem odoraretur omnes angeli. Et expedias me de dispositione viri. habet ne os. manus. pedes. aures habet ne deus dispositiones viri. Habet hec omnia membra ut ostendat tibi. Primo per Moysen. Manus tue domine inquit fecerunt me. Et iterum. Os enim domini locutum est dicens. Oculi domini super iustos et aures eius in preces eorum. Tu maledicte. da mihi alium virum sic in throno sedentem propter Iesum Christum quem adorat multitudo angelorum. Et sic tu tyranne considera deum esse incarnatum.

¶ Iudeus dicit Si pater est deus. et filius est deus. et spiritus sanctus est deus. tunc omnes persone sunt incarnate. **¶** Ad hec christianus. Nonne tu maledicte ad solum filium spectas incarnari. Nam quis ratio et anima sint idem. tamen ad rationem pertinet vita. et ad animam pertinet sapientia. Sic dico de patre et filio et spiritu sancto. licet sit unus deus. tamen ad filium pertinet incarnari.

¶ Iudeus respondet. Pater et spiritus sanctus quare non poterant incarnari sicut filius incarnatus est. **¶** Ad hec christianus dicit. Pater est potentia diuina. cuius potentia est inseparabilis. et spiritus sanctus est irreprehensibilis. Solus igitur filius qui sapientia dei dicitur sapienter omnia fecit. et si sapienter omnia fecit. tunc etiam redemptio nostra sapienter per eum facta est.

¶ Iudeus dicit. Quare angelus non fuit incarnatus et pro redemptione mandati missus. Ad hec christianus. ut homo solum creatori diligeret. ipsi grates redderet. et eum adoraret.

¶ Iudeus dicit. Quare non seruatis circumcisionem. cum deus tamen instituerat ipsam pro originali peccato. Nam Abrahā circumcisisus fuit. credidit et reputatum est ei ad iusticiam. et multi circumcisi saluati sunt. Cum igitur vultis imitari mandata dei potius deberetis circumcidi quam baptisari.

¶ Ad hec christianus. Illud quod efficacius probatur hoc testari debet. Unde Moyses rex nona lex.

¶ Nam bene volo q̄ circūcisio saluauit quosdā: sed illa saluatio magis fuit ex gratia baptismi cōsequentis q̄ ex circūcisione qz circūcisi homines ceciderūt ad claustra inferni. ⁊ per fidē quas habuerūt ad gratiā cōsequentis baptismi saluati sunt: qz gratia baptismi magis saluauit eos.

¶ Iudens dicit. Sed hoc est falsum. pbat: qz circūcisio magis saluauit eos. nā maior est salus de diuina institutiōe q̄ hūana: s̄ deus instituit circūcisionē. vester aut̄ iesus quē vos dicitis deus ⁊ hoīes post circūcisionē instituit baptismū. ¶ Ad hec xpianus. Cū nouus homo venit in mundū a deo filijs suis caris nouus vtile ⁊ gratiosus cōtulit donū ⁊ filijs nō tā dilectis simul ⁊ per uersis instituit asper donū. lenius enī reputauit baptismū quā circūcisionē. ¶ Iudens dicit. Nā scriptū est. Cum p̄pucij caro non circūcisa fuerit peribit aīa illius a populo dei. ergo anī me incircūcisiorū debent perire. ¶ Ad hec christianus. Duplex est circūcisio. scz carnalis ⁊ spiritalis. Modo nō contra dico quin qui punit carnē pure ppter deum bonū est. dūmodo in illo gloriā nō querit. sicut vos facitis: vt scriptū est. Et vos lūt vos circūcidi in carne vt de carne vestra glorient̄. ⁊ ergo nos seruamus spiritalē circūcisionē. que est: ieiunare: elemosinā dare: ecclesiam frequentare: corpus castigare. Nec enī est spiritalis circūcisio.

¶ Iudens dicit. Ex quo est duplex circūcisio. que illarū habet maiore efficacā ad salutē. ¶ Ad hec xpianus. baptism⁹ hz maiore efficacā in sanctificatione: quia est vnū electorū in saluatione: qz si homo statim post baptismū moriā ab omni pena purgatorij eripit̄. qd circūcisio nō fecit in cōmunitate: qz femelle tā bene baptisant̄ sicut masculi. femelle aut̄ non circūciant̄.

¶ Iudens dicit. Si circūcisio nō est tante efficacie sicut baptismus. quare tūc vester iesus circūcisus fuit. ¶ Ad hec christianus. vt legem quā per tēpus instituit adimpleret vt populum suū a tali pena sua circūcisione solueret. ⁊ vt nullus eū ex legem diceret. quod tamen iudei sepe faciūt.

¶ Iude⁹ dicit. Quare in die octauo nō fuit baptisat⁹ vt pueri solent circūcidi. ¶ Ad hec xpianus: qz baptism⁹ vtilior est circūcisione ip̄is hoībus. ideo in tpe maioris etatis instituit ip̄m.

¶ Iudens dicit. Quare tūc via Maria non fuit baptisata. Ad hec christianus. si fuit vel nō nos nō legimus: sed p fidē quā ad baptismū habuit baptisata fuit ⁊ sanctificata in vtero.

¶ Iudens dicit. Et quomodo de alijs q̄ baptisati non erant. sicut quidā martyres. qdam iudei. ⁊ quidam pagani.

¶ Ad hec christianus. triplex est baptismus. scz fluminis fluminis
z sanguinis. In baptismo fluminis saluant pueri ab originali
pcto. In baptismo fluminis pctores qñ agunt penitentia. In
baptismo sanguis saluant martyres. z neuter eorū dz esse sine fi
de. ergo dicit. Credidit Abraam z reputatū est ei ad iusticiam.

Iudeus dicit. Vos dicitis xpm p vobis passum. nos au
tē q xpus viuet in eternū. videt ergo q erratis. ¶ Ad
hec christianus. nos dicimus xpm esse passum non scdm
deitātē: sed scdm carnē quā dedit passibilem pro peccatis popu
li sui. vt credentes in eum vincerent in eternū.

¶ Iudeus dicit. Nescio de iesu. sed Escau vt populum suū sal
uaret z viuificaret fecit se necare. ¶ Ad hec christianus respō
det. vbi est ille Escau. Rñdet iudeus. diu mortuus est. Ad hec
christianus. Et si mortu⁹ est quō potuit alios saluare. Tu tyrā
ne truse sunt dicta tua Iesus christus viuet in eternū.

¶ Iudeus dicit. Et quare debuit mori pro populo cū solo verbo
potuisset bene restaurasse. ¶ Ad hec christianus respondit. Du
plex est causa: scz. ppinqua et remota. Causa ppinqua fuit ho
mo q libero arbitrio volebat abuti. z totū hūanū genus perijt
Causa remota fuit deus. q deceptorem creauit. non q esset dece
ptor hūani generis. sed si creatus non fuisset hominē non dece
pisset. Si ergo deus dyabolo vim intulisset: tūc ei iniuriam fe
cisset. Deus em̄ semper iustus est. z per eandē formam hominē
redemit sicut in peccatū cecidit.

¶ Iudeus dicit. Qñ contigit hoc. Ad hec christianus. in sexta fe
ria que dicit parascene. quia in illo die creatus homo fuit. et in
illo die sicut creat⁹ fuit homo. sic etiā pditus. ergo cōueniēs fu
it vt illo die hō etiā redimeret. Vnde ppheta. frater nō redi
met fratrē: z homo nō redimet hominē. z hoc loquēdo de puro
homie: sed hō mixtus deitate redemit hoīem vt esset sue creatu
refidelior: z vt esset in ope discretior. z in redēptione hūani ge
neris potentior. Hāc nūq̄ hō inuent⁹ est in mūdo q pro genere
hūano sponte vellet mori. Hic autē iesus saluator spōtance mor
tuus est. sicut propheta de illo loquit. Tanq̄ omis ad occidendū
ductus est. Et alibi. Coram tondente non aperit os suū.

¶ Iudeus respōdet. Vere mirū q creator debebat mori p crea
tura. dic ergo mihi meli⁹ quō hoc fieri potuit. ymmo videt mi
hi impossibile. ¶ Ad hec xpianus. O cece cecor aures habes z
non audis. qd a me inquiris. si veritatē dixero tibi non credis
mihi. non qre quicq̄ a me sed plege prophetas q veritatez tibi
ostendūt. z pserim plege Esaiam q dicit. Oportebat pati chri

sum. Et alibi ubi propheta lamentabiliter conquerit. Vere lan-
guores nostros ipse tulit: vt a nobis omne languorez auferret.
z nobis vitam sempiternam tribueret.

¶ Iudeus dicit. quare tunc nō mouebat honesta morte. sed fecit
se suspēdere in cruce. ¶ Ad hec christianus. Illa vera sapien-
tia patris omia cū summa sapientia ordinare voluit. vt sicut p
lignū homo damnatus est: ita etiam necessariū fuit vt p lignū
homo ab eterna morte liberaret. z vt illa figura Moyfi perpe-
trata adimpleret. qui serpentē enee in deserto erexit: vt om-
nes qui moribus serpentū intoxicati fuerint curarent.

¶ Iudeus dicit. Erat tūc etiam suspensus vt alius malefactor
Christianus respondet. nō. Qui iudeus. quō tūc. Christianus di-
cit. in alta arboze crucis. nō vt alter latro: aut fur. sed brachijs
extensis. nam fideles in purgatorio regentes clamabāt alta vo-
ce. Veni z libera nos brachio extenso. Sic iesus suspensus fuit
extendens brachia sua vt totū genus hūanū ad brachia sue mi-
sericordie susceperet. Habuit etiaz caput sursum vulneratū ad
patrē pro nobis: vt pater celestis nō esset immemor nostri. Ha-
buit etiā manus perforatas: vt esset largus in donando veniaz
z vt nihil teneret aduersus peccatōrē ad se cōuertentem. Simi-
liter z pedes fecit perforari: vt semper de celo respiceret nos. et
vt adimpleret hoc dictū propheticū. Foderunt manus meas z
pedes meos zc. Item cor suū perforatū fuit vt nos viuificaret
z semper memor nostri esset. Tu vilis indee et bestia infidelis.
nūquid inuenis in pphetis omnia illa que in christo sunt imple-
ta. quomodo David propheta p dixit de cruce christi. Regna-
bit a ligno deus. z p lignū illud crucis claustra inferni destru-
cta sunt. captini redempti sunt. z omnibus fidelibus per illud
regnū eternū donatū est.

¶ Iudeus dicit. Vos ita fortiter vultis qd iesus fuit deus. qre
tūc petijt auxilium a deo in cruce pendens z dicens. Heli heli
lamaezebani. hoc est deus meus deus meus vt qd dereliquisti me.
Etiam dicitis de eo qd in monte oliueti adorauit patrē cū dixit
Mi pater si possibile est transeat a me calix iste. ¶ Ad hec chri-
stianus. Tu tyranne. in hoc ostēdit nobis suā verā hūanitatez.
Nam hūanitas loquebat ad deitātē. z hūanitas passa fuit. dei-
tas enī pati non potuit. Sed tamen deitas fuit cū eo z nunq de-
reliquit eū. Vñ psalmista. Cū ipso sum. in tribulatione eripiaz
eū z glorificabo eū. z dedit illi nomen qd est sup omne nomen.

¶ Iudeus dicit. Quē illud qd vixit melius pōt vincere qd il-
lud qd mortuū est. quomō ergo iesus mortuus vicit mortē. solū

em̄ vinorū est vincere. ¶ Ad hec xp̄ianus. saluator noster iesus
christus fecit simili mō sicut fecit pellican⁹: q̄ aperit rostro suo
cor suū vt pullos suos reficiat. ⁊ ppter dilectionē pullos suos
morit̄. Ecce tu tyranne. auis ista testimoniū dat xp̄o. Tu aut̄ p
uerse si posses omne testimoniū oīm creaturarū interrūperes.
Nūquid legisti *Estiam* dicentē. Q̄ mors ero mors tua morsus
tuus ero inferne. Et sic liquet manifeste q̄ p mortē xp̄i data est
nobis vita sempiterna. Nā dñs deus existēs leo fortis de tribu
iuda vicit mortē n̄fam moriēdo. ⁊ tertia die a morte resurgēdo.
¶ Iudeus dicit. Si iesus fuit hō. quō mortē supare potuit. Ad
hec xp̄ianus. in quito libro moysi sc̄ptū est de panthera effraim
⁊ de leone iuda. Quid per hoc designatū est nisi glorioza resurre
ctio xp̄i. que p hoc pfigurata est. Natura em̄ panthere est talis
q̄ post lassitudinē dormit tribus diebus ⁊ trib⁹ noctibus. Sic
simili modo saluator fecit. quia dormiuit p tridū: ⁊ tertia die
resurrexit. sicut ppheta testat̄ dicēs. Exurge dñe quare obdor
mis ⁊ quare nō repellis in finē. Etia panthera h̄z talem naturā
q̄ postq̄ tres dies dormiuit suauissimū emittit odorē: ita q̄ pro
pter talē odorē suauem oīa anīalia illic concurrūt. vt capiant
aliqd de dulcedine oris sui. Sic dñs deus postq̄ resurrexit sua
uissimū odorē de se emisit: ita q̄ ex tali odore totus mūdus pfor
tatus est. Sicut attestat̄ psalmista dicēs. Dulcis ⁊ rectus dñs.
¶ Iudeus dicit. Omnia que propheta dixit ⁊ omnia que pro
phetisata sunt. de aduētū messie dicta sunt. Sed messias adhuc
non venit. ⁊ si venisset utiqz nos congregasset in ciuitatē hieru
salem. vt scriptū est. Edificans hierusalē dñs: dispersiones isra
el congregabit. Ad hec christianus. quecumqz obijcis de messia
hoc dictum est de christo: quia christus est verus messias.
¶ Iudeus dicit. ymmo messias mittet in mundū vt cōgreget
in hierusalem. ⁊ hoc non fecit christus. et ergo messias non est
christus: nec adhuc venit. ¶ Ad hec christianus. ymmo idem
sunt messias ⁊ xp̄us quīs facta eius non cognoscitis. Jam em̄
dixisti. Edificans hierusalē dñs. Si vis pfecte considerare hec
omnia facta ⁊ acta. tunc propheta de terrestri hierusalē non est
locutus: quia illa ciuitas hierusalē plena existens populo deso
lata est. sicut scriptū est per prophetam dicentem. Fiat habita
tio eorū deserta. nam super illam hierusalē propheta Hieremi
as lamentabat̄ ppter iniquitatem in ea existentem. Sed sine du
bio ppheta est locutus de superna ciuitate hierusalē. de qua di
cit Hieremias. Sup muros tuos hierusalē constitui custodes.
ibi dñs iesus xp̄us cōgregabit omnē dispersionē israel.

¶ Iudeus dicit. q̄ muleſi dicis meſſia eſſe natū nō tū credo: q̄a ſi meſſiaſ adueniſſet tūc ſigna meſſie facta fuiſſent. de q̄bus dicit *Eſaias*. Cū meſſiaſ venerit tūc erit adeo bona pax q̄ leo ludeſ cū puero. ⁊ lupus cōuerſabit cū agno. ⁊ gladij v̄tunt in vomeres. ⁊ lancee in falces. Sed tāta pax nondū in terrā venit: ergo ⁊c. **¶** Ad hec xp̄ianus. Si intelligis myſtice illud qd loqueris tūc oīa patent tibi iā eſſe facta. nā ſm dictū apli littera occidit. ſpūs aut̄ viuificat. Modo ſi tu credis xp̄m v̄l meſſiam veniſſe hec ſigna facta fuiſſe probō: q̄ ſicut iā dixi. littera occidit. ſpūs aut̄ viuificat: ergo illud qd dixiſti aliū h̄z intellectū. Nā p̄ leo nē intelligit verus meſſiaſ q̄ iocundat cū puero. i. cū hūili boſe ⁊ nō cū ſupbo: q̄ hūiles ſemp diligūt deū ⁊ ecōuerſo. Et lupus cōuerſat cū agno. Attende hoc dictū p̄phetiū. Mōne tu tyrane verus agn⁹ dei. ſc̄z ieſus xp̄s verus dei fili⁹ q̄ tanq̄ agnus in nocens occiſus fuit cū horribiliſſimis lupis. i. cū vobis iudeis cōuerſat⁹ eſt. Nā vt p̄ib⁹ tuis viſum eſt tūc lupi ſc̄z iudei cū agno puerſati ſunt: ita q̄ de hoc dyabolus ammirabat ⁊ nunq̄ potuit noſcere xp̄m eſſe filiū dei. niſi qñ ſterit añ p̄ſidei ſumma māſuetudine. Lupi em̄ xp̄m leſerūt a plāta pedis vſq̄ ad v̄ticeſ capitis. ⁊ ille verus agnus coram illis hoc pati voluit.

¶ Iudeus dicit. Nos legimus q̄ cū meſſiaſ venerit q̄ tūc veniet cū cornu ⁊ ſuſcitabit mortuos ad iudiciū. ⁊ tunc ve vobis. Ad hec xp̄ianus. Tecū ſit ve in eternū. nos noſcimus meſſiaſ venire ⁊ veniſſe. Venit em̄ in triplici tpe. Primo ſimpliciter venit ex matre ſine patre. Sc̄do venit: viuificās nos cū gratia ſpiritus ſc̄i. ⁊ ſic venit oī die in corda hoīm vere p̄ſitentū Tercio venit indicare ſeculū p̄ignē. In p̄mo aduentu ſuo nos viā veritatis docuit ⁊ nos ab eterna morte redemit. In ſc̄do aduentu corda oīm viuētū ⁊ credentū illuminat. In tertio aduentu venit iudicare bonos ad eternā vitā. malos aut̄ ad eternā damnationem. Sed q̄ verus meſſiaſ venit ⁊ non adhuc veniet. hoc oſtendā tibi p̄ multos p̄phetas. Daniel em̄ dicit. Non ceſſabit v̄nctio iudeorū donec venerit ſanctus ſanctorū. nūquid v̄nctio viā diu ceſſauit. Aduerte Iacob p̄phetā ⁊ patriarchā dicentē. Non auferetur ſcep̄trū de iuda nec dux de femore eius: donec veniet qui mittendus eſt. nūc capti eſtis in vniverſo mūdo et ſcep̄trū regale a vobis ablatū eſt. naz̄ voſiſi maledictionē ſuper vos deditiſtis: quia cum pylatus dixerit ad vos. Regem veſtrū crucifigam. vos dixiſtis. regem non habemus niſi ceſarē Et ſic ymmo manifeſte patet. q̄ ille ſanctus ſanctorū venit. ⁊ nos oēs viuificauit. Ip̄e enim quot̄ die erat apud vos docens in tem

plo. vos autē eum non tenuistis. Et sic manifeste patet per prophetas q̄ sanctus sanctorū actu venit.

¶ Iudeus dicit. quare tūc adoratis ymagines qd̄ est cōtra preceptū dei. Ad hec christianus. quis putas tā stultus sit q̄ adoret ymagines vel ligna vel lapides vel aliquā picturā. sed ymagines tantū informāt nos sc̄tōs invocare. et sunt exempla vt illi qui scripturas legere non possunt in ymaginibus legant.

¶ Iudeus dicit. Et quare tūc habetis ymagines et facitis sculptilia. cū tamē scriptū est. Nō faciatis deos aureos. ¶ Ad hec christianus. hoc vos facitis et vsurarij qui habent aurū et argentū in quo confidunt om̄es auari. nam scriptū est. Simulachra gentium argentū et aurum.

¶ Iudeus dicit. Nescio qd̄ vos adoratis. ymmo dñs de⁹ plus nos diligit q̄ vos. nam exhibitio opis est probatio dilectiōis. ymmo dñs de⁹ traduxit nos siccis pedibus p̄ mare rubrū infra ma securitate. pauid nos in deserto q̄draginta annis. inimicos nostros confregit. et patres nostri comederūt manna. sc̄z panē angelorū. ¶ Ad hec christianus. et quomōdō deus vobis modo est inimicus. quare nunc non comedetis manna.

¶ Iudeus dicit. Deus nō est inimicus noster. sed ipse corrigit nos. sicut paruuli corrignūt virga. Ad hec christianus. bene scio q̄ scriptū est in euangelio. Amen dico vobis nō preteribit generatio donec oīa fiant. Et p̄pterea deus sustinuit vos hic in istis terris. ymmo alioquin nō estis digni q̄ terrā calcatis. nā in sc̄do libro Moysi dī. Factū meū irritū fecerūt. et idcirco in dei sunt inimici dei. et tu pfide dicis de manna et de magno bono quod vobis dñs deus cōtulit. Verecundamini in eternū q̄ tantā dignitatē p̄pter vestrā incredulitatē perdidistis. sicut scriptū est. quia non crediderunt in mirabilibus eius. et ergo moramini in terra aliena inter inimicos. Et q̄ de⁹ est vobis inimicus hoc dicit p̄pheta Baruch. Quid est israel q̄ in terra inimicorū es. et reputatus es cū his qui in inferno sunt. Notum est enī q̄ amici dei ibi non sunt.

¶ Iudeus dicit. Nōne legisti facta est in dea sacrificatio eius. ecce si in dea est sanctificatio dei. tūc certe iudeis est maxima dignitas a deo. ¶ Ad hec xpianus. q̄ bene applicat similitudinē suā. Qualis est similitudo inter iudeū et iudeā. quondā enim habuistis gloriā: q̄ fuistis dicti hebrei et israel. nunc autē nuncupamini iudei quasi iudices filij dei: quia iudicastis filiū dei ad mortē. Iudea autē dicitur cura domini vel confitens siue agnoscens dñm. et in illa agnitōe est sanctificatio dei. bonorū sc̄tis. gaudiū

et exultatio angelis. et sic ymmo christianus est sanctificatio eius
quod nos christiani magis cognoscimus et cognovimus filium dei.
Deus enim exultavit christianos super omnes nationes. Unde propheta
Paravi lucernam pro meo. Lucerna enim est filius dei. cuius deitas
latebat in corpore humano: Quia dominus saluati fecit christum suum. Vos
autem iudei heretici et pagani estis in summa confusione et maledictio
nei: quia in christum non creditis. Unde propheta. Induantur
confusione qui loquuntur maligna super me. Etiam prophetiza-
vit Moyses de vobis in quinto suo libro. dicens. Adhuc me vine-
te et ingrediente vobiscum contentiones egistis contra dominum
quato magis dummodo mortuus fuero. Annquid facitis opera
patrum vestrorum.

¶ Iudeus dicit. Et quare omnis nobilitas a nobis creata est: quia
nos sumus illi a quibus nobilitas personarum processit. scilicet reges et
principes. Ad hec christianus. Quocumque nobilitas in vobis erat
in nos cessit. ymmo miserrimus christianus est magis nobilis sum-
mo et dignissimo iudeo. quia a deo nobiles sumus quod non estis di-
gni nos tangere. nam dicit propheta. Nolite tangere christos meos
et in prophetis meis nolite malignari.

¶ Iudeus dicit. Si vos intelligeretis thalmond tunc sciretis quanta
nobis deus promisit pro tribulationibus nostris. Ad hec christia-
nus. Miror quod iudei ita stulti sunt quod illi libri aduertunt in quo
tanta frivola scripta sunt contra deum. ymmo habetis in textu illius
libri quidam heretica scripta. Et ammiror de vobis quod a deo ceci-
distis quod impossibilibus fidem adhibetis. et illis que veritati con-
sonant fidem adhibere non vultis.

¶ Iudeus dicit. Unde habetis legem viam per quam putatis salua-
ri. Neque enim lex est vobis data a Moyse: neque a deo vobis est com-
missa sed per vestrum iesum qui fuit homo sicut et ego. Sed sicut lex per
Moysen electum dei commissa est ita servamus eam. et ideo. perculdus
bio saluati speramus. vos autem per legem vestram perhibetis: quia ita
non servatis sicut deus instituit. ¶ Ad hec christianus. Si servatis le-
gem vestram perfecte sicut dicitis. tunc omnia dona salutaria percipi-
etis. quod falsum est. Nam dicit Esaias. Si mandata mea ser-
vabitis statum principes vestros ut prius. et bona terre comedetis
quia omnia a vobis sunt ablata. Vos enim in captivitate diu fuistis
nec aliquem principem habuistis qui vos defenderet. Nam propter ve-
stram malitiam in vobis existentem vobis inhibetur est comedere
multa genera animalium. scilicet lepores. anguillas et similia quod plura
bona animalia. quibus nos christiani vescimur.

¶ Iudeus dicit. Quando cumque hac patimur a vobis scilicet contumeliam

de hoc mercedē a messia habebim⁹. nā ipse dabit nobis ad vescē
dū aucā valde pingnē. sicut et bonē magnū et piscē qui dicit le-
uiathan. ¶ Ad hec xpianus. O tu stulte et modice sapiētie vos
ponitis viam felicitatē in aucā vnā q̄ auariciā significat et ani-
mal aquaticū est. nam p̄ aucā intelligunt hoīes aquatici et ana-
ri q̄ magis diligunt esse in crapulis q̄ in seruitio dei. Sicut et di-
co de boue: q̄ p̄ bonem intelligunt omēs illi carnosī q̄ magis si-
gūt corda sua in terrenis desiderijs q̄ in sup̄mis. Comedēs autē
de pisce illo q̄ dicit leuiathan nō comedit cū alio nisi cū dyabo-
lo. Et si mihi nō credis req̄re ab oībus sapiētibus mundi. et sci-
es q̄ p̄ leuiathan nō intelligit aliud nisi dyabolus. et illo ymmo-
estis deteriores et vix digni cū eo comedere. quō tunc digni de-
berētis esse vesci illis aīalibus nobilibus q̄bus nos vescimur.
¶ Indens dicit. Nos vescimur oībus aīalibus p̄ter illa que
rumināt: q̄ illa sunt immūda. ¶ Ad hec xpianus. O stulte quo-
mō audes p̄tra saluatore tū ita loqui: quia dicis illa aīalia esse
immūda. Nonne legisti in p̄mo libro Moysi. Et vidit deus cun-
cta que fecerat q̄ essent valde bona. ergo non sunt mala.

Indens dicit. Estis etiā sub lege dñi dei. ¶ Indens dicit. et q̄
re tūc legē nō seruatis. ymmo sabbatū vestrū nō celebra-
tis. non enī attēditis p̄ceptū dñi quo vobis p̄cepit. Memento
homo vt diē sabbati sanctifices. ¶ Ad hec xpianus. ymmo in
hoc verū dicis. sed dies dñicus p̄ oībus est colēdus: q̄ est prin-
cipium oīm dierū. in ea enī dominus dixit. fiat lux et facta est.
¶ Indens dicit. Quare tunc nō seruatis sabbatū. cū scitis esse
seruandū: q̄ dñs deus requieuit die septimo ab omni opere qd̄
patrarat. ¶ Ad hec xpianus. De hoc quisq̄ habet fidē vt in ex-
tremo iudicio pro omnibus factis suis dabit rationē. Simili-
ter et de illis. et in hoc tu non habes nos redarguere.

¶ Indens dicit. Nescio q̄ sit fides xpiana. ymmo videt mihi
q̄ dñs deus nō deberet vos sustinere in terris: q̄ in opprobrium
dñi dei comeditis panē quē dñm deū dicitis esse. et videt ymmo
mihi si fuisset tā magn⁹ sicut maxim⁹ mons diu esset cōsumpt⁹
a vobis. ¶ Ad hec xpianus. O tu cece q̄ frivole loq̄ris contra
nobilissimū sacramentū. ymmo de⁹ est maior toto mūdo: q̄ sua
magnitudo p̄transit thronū et penetrat abyssum. Nā dicit psal-
mista. Magnitudinis ei⁹ non est finis. Nec credere debes q̄ de-
us comedit: q̄ deus nō pōt comedi. Sed est comestio spūalis q̄
dat vitā eternā. et nescis tu infidelis q̄ p̄ morsum vni⁹ hoīs to-
tū humanū genus perijt. ergo dñs deus dedit seipsum nobis mi-

seris in esum. 7 quicunq; indigne sumunt vitā eternā non habebunt. Et non debes credere q; ex hoc dñs deus diminuat. sed a quolibz nostrū totus accipitur 7 integer verns deus 7 homo sicut in die parascenes pro nobis pendit in cruce.

¶ Iudeus dicit. Mō videt quō credā hoc. Ad hec xpianus. Mōne credis q; creator nature pl⁹ pōt q; natura. Iudeus rōdit. ymmo credo. Christianus dicit. Mōne tu hoc vides in natura q; infinite eādele possunt incedi ab vna cādela incēsa. nō tñ lumē candelē diminiuit. Mōne etiaz possibile est q; vox mea audiat a mille. ymmo ab infinitis. attamen est vna vox ab ore prolata. 7 cuiq; plena vox rēsentata. 7 si hoc natura potest p quodam artificium. nonne tunc magis possibile est q; creator nature tribuat se ipsum tanto mundo. 7 q; tamen non cōsumatur.

¶ Iudeus dicit. Eerte tali mō videt mibi aliqd veritatis. sed ibi mibi adhuc vnū est dubiū grande circa hoc q; dicis in minima pticula hostie adeo bñ esse verū corp⁹ xpī sicut ī tota hostia 7 dicit cū hoc q; illa pua hostia sit corp⁹ xpī adeo magnū 7 extē suz sicut pepēdit in cruce patibulo. ¶ Ad hec xpianus. Esto fidelis 7 nō infidelis. 7 sic viā naturali rōne tibi ostendā. Patz tibi etiā ad oclm q; speculū est quoddā artificiali. 7 de materia valde exili factum.

¶ Iudeus dicit. concedo. Cui xpianus. tunc enī apparet tibi in speculo paruo aliquādo parua domus. 7 q; plura alia q; sunt in infinitum maiora q; illud speculum.

¶ Iudeus dicit. cōcedo totū. Cui christianus. Mōne etiā speculū est nulli⁹ reputatiōis in ordine ad dñm deū. 7 hoc sic patet. Cur tunc dñs deus oīpotens nō maiora posset. Mōne etiā apparet tibi ad experiētiā. q; speculū in multas ptes cōfractū quolibet ps habz in se rēsentationē vere ymaginis. Itā in qualibz pte quātumcūq; minima integra facies humana apparet. Et si hoc est in speculo multo magis in hostia cōsecrata. 7 in qualibz eius pte totū corpus xpī relucet sine oīni cōfractiōe. Ipse enī iesus xpūs seipsum nobis tribuit. ille verus agn⁹ dei illā figuraz veteris testamēti rescindens: q; vobis mandatū erat comedere agnū paschalē ad mēonaz transit⁹ filiorū israel p mare rubrū.

¶ Iudeus dicit. Et cū ita magn⁹ fuerat ille iesus vt vos assensuris: cur tūc ita turpissime mortuus est. 7 qd illū coegit ad illā turpissimā mortē. ¶ Ad hec christianus. illa inestimabilis charitas 7 dilectio quam habuit ad genus humanū eum ad compatiendum compulit vt sua morte nos omnes viuificaret.

¶ Iudeus dicit. Vere nō possum sensu capere q; dicitis. 7 etiā

abhorreo audire. Ad hec xpianus. audi indee tu sensualis a fine
fides dat exuperare oēs sensus hūanos. nā quale meritū habes
re si oīa relinceret ad sensum. qz Augustin⁹ vn⁹ doctor⁹ nostrorū
dicit. fides nō hz meritū vbi ratio naturalis pbet experimen-
tū. Sz rōne naturali iā vici te. q natura multa conformia agit.
q nos ducit in rectitudinē fidei. Sz mihi videt q sitis tāte ma-
licie q abscondita dei nō possunt vobis reuelari. cū Salomon di-
cit. In malivolā animā nō introibit sapiētia. z mirū esset q ali⁹
qd bonū vobis reuelaret. z aliq bona essent vobis cognita. z p
ximū vestrū odio habeatis. Et ymmo nō solū primū. sed etia⁹
saluatorē totius gener⁹ hūani: maledicitis ei⁹ quoqz matrē piā
Nos legim⁹ de blasphemia vīa in quarto. Et vba polluta z ne-
quiciosa reputat⁹ nō esse pctā. pter q illa q in cōtemptū ecclesie
pgere noscunt. Et legim⁹ in eodē. q oīs blasphemia sit vob in-
terdicta pter q blasphemia ecclesie z operū catholicorū Nā ab
oībus iudeis habet in vsu q beate vginī maledicūt. z eucharis-
tia sacrificiū pollutū vocāt. z vbi nomē xpī vel marie audiūt
pessima blasphemia blasphemāt. Itē legit in tertio. q statutū
est ab oībus sapiētib⁹ iudeorū q ter singulis diebus in oīone si-
stunt. quā efficaciorē alijs oīonib⁹ asserūt. z in illa oīone oībus
mīstris ecclie maledicūt. z oēs laborātes p fide catholica blas-
phemant tā reges q cesares. z est ipsis institutū q debent eā di-
cere stando cōiunctis pedib⁹. ita q nullū cōtrariū debeat eos re-
uocare a tali oīone. Et iā si serps in culū eorū morderet nō debe-
rēt oīonē interrūpe. Et habēt talē modū q pōtifer eorū dz eam
dicere alta voce. z oēs alij iudei sub silentio. Et cū pōtifer eam
finierit oēs alij debēt respōdere Amē. Et hec sunt vba istius
oīonis. Cōgregatis xpianis nō sit eis spes. z oēs repente dispā-
gant. z in numerū parvū redigant. cadūt in eternū z ampli⁹ nō
resurgāt. z in omni cōfusione tradant. Sint maledicti in oībus
opibus suis. z oēs inimici eorū pñalent aduersus eos. vt regnū
neqcie xpianorū eradice. Sit maledict⁹ xpūs. sit maledicta pes-
sima mater eius Maria. sint confusa oīa sacrificia eius. O dñe
de⁹ noster fac z cōple qd petim⁹ in dieb⁹ nostris velociter: qz tu
es de⁹ noster. Nec oīo scripta est in cesar cessaim. vt hebraice dz.
¶ Iudeus dicit. Vos multū dicitt de xpo vīo: videt ymmo mi-
hi q erat neq⁹ z pctōz magnus. z q eū patres nostri ppter pctā
sua occiderūt z crucifixerūt: qz in signū sue nequicie cū neq⁹ ma-
gnis reputatus est: qz in medio duorū latronū eū suspend erunt.
¶ Ad hec xpianus. O tu blasphemator saluatoris tui: q iniq
loqueris. quō hec loqui psumis. oportet me respōdere ad vlti⁹

mū. Primo nunqd legisti pphetaz David q in psona xpi hoc de-
flewit dicēs. Estimāt' sum cū descendētibz in lacū factūsum sē
ne adiutorio int' mortuos liber. Nunqd etiā legisti de eodē pro-
pheta q dicit. Odio habuerūt me gratis. Nunqd etiā alibi le-
gisti Esaiam q dicit. Vere languores nostros ipse tulit z volo-
res nostros ipse portauit. z nos reputamus ipm quasi leprosoz
z quasi pcūsum a deo z humiliatū. Ipse aut' vulneratus est pa-
pter iniquitates nostras vt nos a morte eterna liberaret. Sic
etiā testatur ppheta dicens. In liuore eius sanati sumus.

¶ Iudeus dicit. Et cū captus fuerat a patrib' nostris cur nō
anfugit ex manib' eoz. ¶ Ad hec xpianus: q obediens voluit
esse patri suo vsqz ad mortē. mortē aut' crucis. Et volūtarie vo-
luit offerri sicut ppheta testat'. Oblatus est qz ipse voluit. et nō
aperuit os suū. z sic verus deus z hō ex sua volūtate est ad cru-
cis patibulū suspēsus. Sed q erat deus z hō testatur ppheta di-
cens. Generationē eius qs enarrabit. Notū est si fuisset purus
homo ppheta sic nō dixisset. qs enarrabit. quasi diceret nullus
ymmo generatio puri hoīs nō pōt enarrari. Attendē similiter
dictū Sybille dicētis. felix ille deus q ligno pendet ab alto. Sē
qz debebat mori p pccōribz z nō ppter scelus ppriū. testat' vox
patris p pphetā sic dicēs. Propter scelus ppli mei pcūsi eum. z
paulo post dispga plurimos z fortū diuidet spolia plurimos.
(id est omēs xpianos qui in eū credūt. Et fortū id est demonū
diuidet spolia: quia demones sunt spoliati p mortē ei'. cepit enī
anias z liberauit eas. z diuidebat eas in choros angeloz. Etiā
dicit Osias. De manu mortis liberabo eū. Item Zacharias sic
inquit. Ecce rex tuus venit tibi mansuetus z saluator ipse pau-
per z ascendens sup asinā. Sed q ipse pauper erat hoc deflewit p
pheta dicēs. Vulpes foveas habent z volucres celi nidos fili'
aut' homīs nō habet vbi caput suū reclinet. Et hec omīa rex re-
gū propter peccata nostra passus est.

¶ Iudeus respondet vltimo. Conuertat nos omēs deus et cō-
ducāt nos per viam iusticie vt veritatem valeamus percipere
ab eo qui est benedictus in secula seculorum Amen.

Impressum Tiptzk per Melchiorē Lotter.
Anno domini. M. cccc. Nonogessimono.

Sum possessor franciscus bonalitanus

Vestra conuersatio sit religiosa.

Munda conscientia uita uirtuosa

Nulla uos contamineat labe criminosa

Regularis habitus mensq; gratiosa.

Nullus fastus elleuet uestre mortis.

Grates in intuitu habitus sit testis

Nullus uos illequeat. Cuius inhonestis

Quibus clauis tradite sunt regni celestis.

Estote beniuoli Sobrii prudentes.

Iusti casti simplices pii patientes

Hospitalis humiles subditos doctores

Consolantes miseros prauos corrigentes.

Estote breui loqui ne uos ad reatum

Perturbat loquacitas nimis uanitatum.

Verbum quid loquimini sit abbreviatum

nam in multiloquio non deest peccatum.

Nam si sic gesseritis curam pastorem

Verique uiuentis vitam spirituales

Postq; Exueritis Chlamidem carnalem

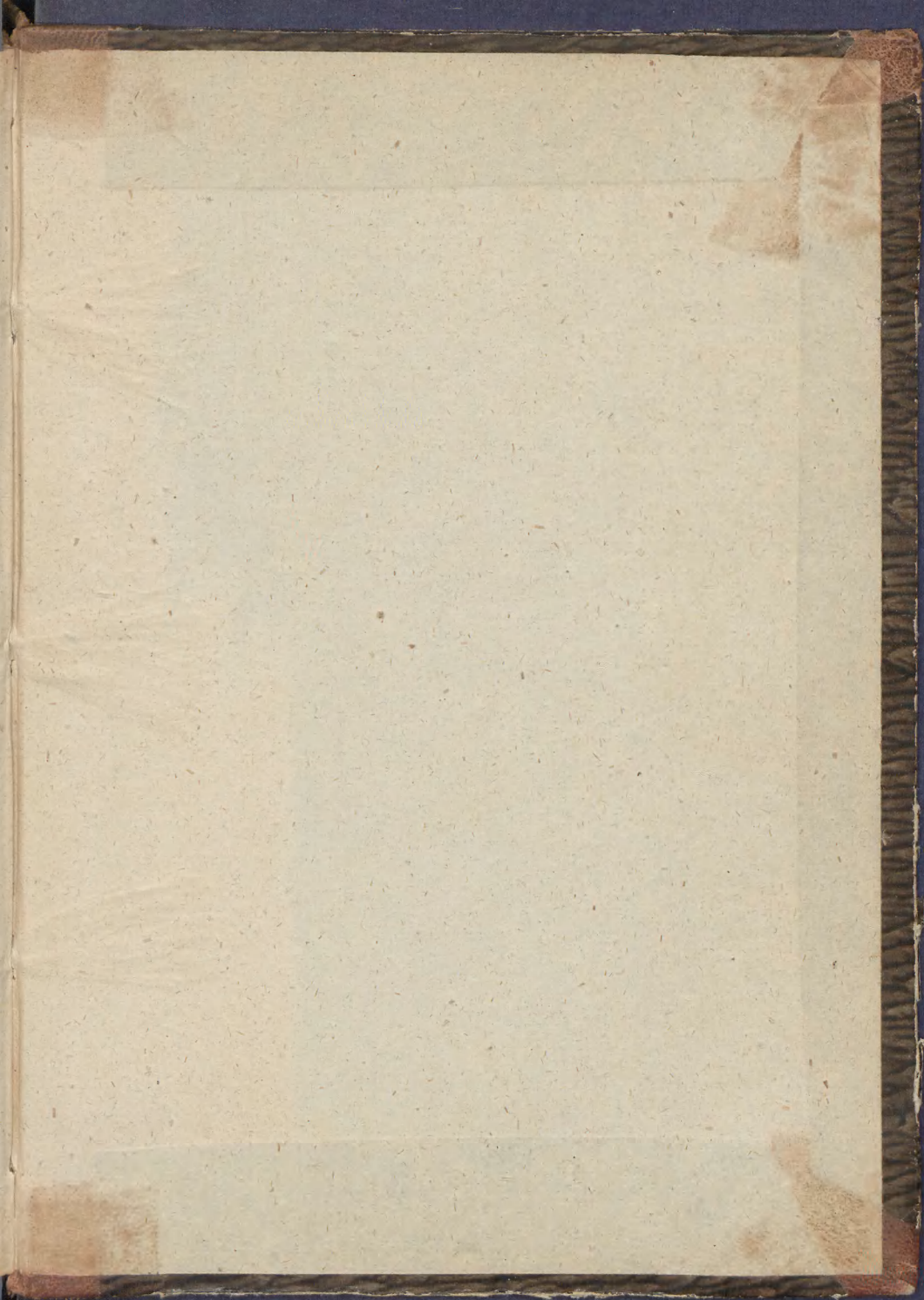
Ipsa uobis conferat stolam immortalis.

Qui sedet in solia summe maiestatis

Vos purget a uitiis. mundet a peccatis

Vobis sit auxilio. uestre pietatis

Et floratis in gremio tandem se leatis.

BIBLIOTEKA UNIW. W POZNANIU

229362

229361

INKUNABULY